

ДНЕВНИКЪ ХУ.

Засѣдание на 24 Марта 1879 год.

Засѣданието се отвори отъ Негово Блаженство Прѣдсѣдателя на 12 часа съ прочитанъето списка на прѣдставителитѣ.

Отъ тая провѣрка се узна, че отъ 229 души отсъствувалъ 34 по отпускъ и други причини. Имената на отсъствующитѣ се записахъ въ надлежната книга.

Прѣди да се пристъпи къмъ дневний редъ, Негово Блаженство Прѣдсѣдателя забелѣжи, че Събранието, ако и да е възложило на бюрото грижата да благодари отъ негово име на лица, които сж сторили добро на Българския народъ, по трѣба да става рѣшение, кои именно лица да се благодарятъ. Негово Блаженство прѣдложи да се благодари чрѣзъ Нейно Сиятелство Княгиня Дондукова-Корсакова на Нейно Императорско Величество Русската Царица и на Нейно Императорско Височество Наслѣдница, които зехъ голѣмо участие въ съдбата на Българския народъ при освобожденпето му. Да се благодари още 1.) на Руский Светѣшый Синодъ, който сѣкога е приемалъ участие въ духовното ни образование, като е отварялъ заведенията си за образование на българската младежъ, а чрѣзъ Св. Синодъ и на всичкото Русско духовенство, което въ духовнитѣ си журнали е излагало истинното положение на Българитѣ и съ проповѣдитѣ си е възбуждало съчувствие къмъ нашия народъ. 2.) на Негово Императорско Височество Николая Николаевича и на тие герои, които водѣхъ побѣдоноснитѣ Руски войски: Гурко, Скобелевъ и Радекци; 3.) на Самарското общество, за подареното на Българското опълчение знаме подъ което тѣй юнашки се защищавахъ Балканскитѣ приходи.

Прѣдложението на Негово Блаженство се прие отъ Събранието.

Г. Балабановъ прѣдложи да се благодари такожде и на Генерала Драгомирова, който прѣвъ прѣминъ съ войската си прѣвъ Дунава. И това прѣдложение се прие.

Като се пристъпи къмъ дневний редъ, г. Каравеловъ попита Събранието, ще ли са разиска пакъ 38-й членъ отъ проекта на Конституцията, върху който вчера се сирѣхми, или ще се подложатъ на гласоподаванье мнѣнията на Г. Х. Стоянова и на Г. Грекова?

Г. Кирковъ, като забелѣжи, че въ мнѣжлото засѣдание се отхвърли 38-й членъ, за да се замѣни съ другъ, безъ да се обмисли добръ тоя членъ, прѣдложи да се помоли Негово Прѣвѣсходителство Г. Лукьяновъ да разясни, какъ се разбирали съставителитѣ на проектътъ тоя членъ.

Г. Лукьяновъ прочете члена, за който е рѣчта, и поясни, че тоя членъ стои така въ проекта, понеже политическата територия на Княжеството не съвпада съ церковната областъ, която обнема както българскитѣ епархии въ Княжеството, така и оние, които сж вънъ отъ него. Споредъ смисъла на тоя членъ, за да не се распаде черковата, всичката черковна областъ ще се управлява отъ едно началство. Какъ ще стане това, и какъ ще се управлява Княжеството въ черковно отношение ще се опредѣли отъ особенъ уставъ, който ще се изработи послѣ.

Г. Славейковъ, като забелѣжи, че вчера нѣкои отъ ораторитѣ си мѣнявали твърдѣ често мнѣнията, каза, че билъ готовъ да имъ се смѣе, но, продължи г. Славейковъ, виждамъ, че трѣба да се смѣж и на себеси, защото вчера азъ приехъ предложението на г. Стоянова, но сега виждамъ, че ако се то приеме, не се острояватъ затрудненията. Нашитѣ архиереи иматъ право да искатъ, щото да се гуди едно общо и опредѣлено правило, и азъ бѣхъ готовъ да приема прѣдложението на г. Грекова, но размислихъ, че трѣба да се отхвърли, защото въ проекта стои много подобрѣ, което е и понятно, защото тие, които съставяли проекта, имали сж време да разсждатъ по добрѣ за общото положение на нашата черкова. Въ тоя членъ, както е изложенъ той въ проекта, се говори за черковното единство на българскій народъ, и азъ не можъ да вдигна светотатствена рѣка за да съборж зданието на това единство.

В. Прѣосвещенний Симеонъ каза: вчера станали много живи прѣпирни върху единъ членъ отъ Конституцията. Жално ми е, че не бѣхъ въ Събранието за да се освѣтж отъ тия разисквания; но до колкото можихъ да се науча, прѣдложението на тѣхно В. Прѣосвещенство въ основата си нѣма сжщественна разлика отъ члена, както той стои въ проекта. Моитѣ събратия не приехъ тоя членъ както си е, защото въ него има думата Върховно Началство, която е неопредѣлена и второ защото ний не сме увѣрени, че архиерейтѣ отъ Княжеството ще зематъ участие въ управлението на Българската Църква; но щомъ се увѣримъ, че тѣ ще можатъ и ще иматъ право това да струватъ, нѣма какво да кажемъ, и членътъ, за който е думата, може да се приеме измѣненъ така: „Българското Княжество отъ Църковна страна, като съставлява една неотдѣлима частъ отъ общата Българска Църква, подчинява се на Св. Български Синодъ, Върховното Началство на Българската Църква, дѣто оно и да се намѣрва. Чрѣзъ това върховно Началство, Княжеството съхранява единението си съ Вселенската Вѣсточна Църква въ всичко, що се относъ до догматитѣ за вѣрата“.

Но това приемами съ условие, заключи Н. В. Прѣосвещенство, че ако би архиерейтѣ отъ Княжеството да не можатъ да зематъ участие въ Върховното управление на Българската Църква, нѣма да считами за задължителенъ тоя членъ и това желае да се забелѣжи въ дневницитѣ.

Г. Цанковъ, като наведе 62 чл. отъ Берлинскій трактатъ, забелѣжи, че тѣхно В. Прѣосвещенство не трѣба никакъ да се страхуватъ, че не ще иматъ възможность да приематъ участие въ Върховното управление на Българската Църква, защото отъ тоя параграфъ на трактата ясно се вижда, че тоя страхъ е неосновенъ.

Г. Славейковъ помоли В. Прѣосвещеннаго Симеона да му обесни думата

подчинение съ нѣкои примѣри. Сръбската черкова подчинена ли е на Цариградската патриаршия или не? пита Славейковъ.

Не е подчинена, отговори В. Прѣосвещенний Симеонъ. Тя се отнася до Цариградската Патриаршия само за утвърждение на новоизбранъ Митрополитъ, а въ вжтрѣшното си управление тя е съвършено независима.

Г. Славейковъ пакъ желае думата „зависи“ да си остане. В. Прѣосвещенний Симеонъ каза, че слѣдъ даденото разяснение отъ г. Лукьянова и едната и другата думитѣ сж сжщи, слѣдователно той се чуди, защо г. Славейковъ приема едната а другата отхвърга. Колкото за Берлинскій трактатъ, продължи Високо. Прѣосв. споредъ който имами право да се съобщавами съ Екзарха, то и безъ тоя трактатъ никой законъ не може да ни запрети, ако ний исками да имами сношение съ него. Тука въпросътъ е, може ли тая черкова, черковата на Княжеството, да приема участие въ управлението. Ако това се недостигне, то тоя членъ ще се счита инвалиденъ. Ние-приемами члена, както си е, ако тукашнитѣ архиереи съставляватъ заедно съ другитѣ архиереи отъ цѣлата Църква върховното управление.

Г. Цанковъ намѣрва излишни такива подробности. Ний исками да знайми, ще ли има въ Княжеството независима черкова или тая църква ще се подчинява на главата на общата църква. Колкото до другитѣ подробности, тѣ ще се опредѣлятъ отъ законитѣ. Той прѣдлага да си остане членътъ както си е.

В. Прѣосвещенний Симеонъ забелѣжи, че православното исповѣдание признава за глава само Христа.

В. Прѣосвещенний Мелетий забелѣжи, че една черкова не може да бжде зависима отъ друга, додѣто не приема участие въ управлението.

Г. Лукьяновъ въ отговоръ В. Прѣосвещенному Симеону повтори, че архиерейтѣ отъ Княжеството, и отъ Тракия и Македония ще зиматъ участие въ управлението на черковата.

В. Прѣосвещенний Сименъ се задоволява отъ обяснението на г. Лукьянова.

Г. Лукьяновъ се съгласи да се замѣни думата „Началство“ съ думата „власть“, защото първата като че показва на лице, въ което съсрѣдоточава властта.

В. Прѣосвещенний Симеонъ поиска да се прибави и думата „Св. Синодъ“ който ще олицетворява върховната власть на църквата.

Г. Кирковъ Не вижда нуждата отъ това прибавление, защото въ устава Екзархийскій ще бжде опредѣлено.

Прѣосвещенний Климентъ моли да се не говори за устава, защото той е вече нарушенъ: владишината е отмѣнена, смѣсенитѣ епархиални совѣти не сжществуватъ.

Г. Х. Стояновъ, попитанъ, оттегляли си прѣдложената формура, отговори, че той е прѣдложилъ своята формула, водимъ отъ това съображение че такива категорически постановления на църквата сж, споредъ него, преждевременни. Споредъ него, тая работа може да се разгледа и рѣши отъ правителството, когато му доде времето. Той и сега е на сжщото мнѣние, но за да не става разногласие той приема тълкуванието на г. Лукьянова.

И Г. Грековъ, попитанъ, оттегля ли формулата си, отговори утвърдително.

Г. Стойловъ, като напомня, че Българитѣ сж имали църква отъ 8 столѣтия и че тая църква слѣдъ паденьето на столицата на българскитѣ царѣ е слу-

жила за запазване единството на народа ни, както послѣдне врѣме и за възраждането ни политическо, прибави, че ние сме длъжни, като организираме Княжеството, да организираме и църквата си. Още по вече ни се налага тая длъжност, защото църквата ни въ политически раздѣленото ни отечество ще служи за единство между отдѣлнитѣ части на народа. Чрѣзъ това единство ще се запази и нравственното единство на народа. Ще има такива мѣста, дѣто на духовнитѣ лица ще гледатъ като на утѣшение. Урежданъето на черковата въ Княжеството и запазванъето на единството никакъ си не противорѣчатъ. Ние желаемъ да имаме една черкова и тука и въ Тракия и Македония. Нейното управление ще бѣде въ рѣцѣтъ на върховната нейна власть, дѣто тя и да бѣде. Това не трѣба никакъ да задава страхъ нѣкому, защото тия распореджания сж основани на еденъ актъ, който, наистина, не е милъ на българитѣ, защото имъ е направилъ голѣмо зло; но между многото неправди къмъ българитѣ има и малко правда, именно въ 62 пар. графъ на споменатий трактатъ. Тоя членъ забелѣза г. Стоиловъ, утвърждава народното ни единство. Съ принуждение ний приехми изцѣло тоя трактатъ; никой не е въ състояние да ни запрети да се ползуваме и отъ добринитѣ му. Св. Синодъ е върховната власть на Българската църква; споредъ формулата на В. Прѣосвѣщеннаго Симеона; Княжевската църква ще се управлява сама, ако и се не даде възможность да зема участие въ върховното нейно управление. На това ще забелѣжж. продължи г. Стоиловъ, че които сж подписали трактата сж се задължили да бдѣтъ строго надъ неговото изпълнение. Ако се появи отдѣто и да бѣде такава прѣчка, тогава ний съ пълно право ще кажимъ на силитѣ: вие се показвате строги блюстители на трактата, когато той ни налага нѣща въ наша врѣда, бѣдете такива и въ даденитѣ ни отъ него църковни права. Това като е тѣй, заключи г. Стоиловъ, трѣба да се приеме формулата на Св. Прѣславски, въ това увѣрение, че нашето духовенство е водило народа въ най мѣчнитѣ времена, то ще ни води и сега по пътя на единството.

Прочете се пакъ формулата на В. Прѣосв. Симеона.

Г. Лукьяновъ забелѣжи, че вмѣсто думитѣ „Българската църква отъ княжеството е часть отъ общата българска църква“ трѣбва да се гуди, както си е въ проекта. „часть отъ Българската църковна област“.

В. Прѣосвѣщенный Симеонъ, като се съгласи съ г. Лукьянова, прибави, че желанието на прѣосвѣщенитѣ архиереи е, щото тая църква да се намѣрва въ зависимость или да се подчинява на Св. Български Синодъ. Съ прибавление на тия думи се избѣгва отъ прѣтълкование на простата дума власть, която, като неопредѣлена, може да се съсрѣдоточи въ лицето на единъ само чловѣкъ, което е противно на началата на православието. Тия съображения заставятъ прѣосвѣщенитѣ архиереи да искатъ да се приложатъ думи че Българ. църква отъ княжеството се подчинява на Св. Синодъ, върховната власть на българската църковна област.

И. В. Прѣосвѣщенный Мелетий подкрѣпя горнитѣ съображения. 38 членъ отъ проекта, подложенъ на гласуване, прие се въ пълно вишегласие въ слѣдующий видъ: „Българското княжество отъ църковна страна, като съставлява една нераздѣлна часть отъ българската църковна област, подчинява се на Св. Български Синодъ. — Върховната духовна власть на българската църква, дѣто и да се намѣрва тая власть, чрѣзъ послѣдната княжеството съхранява единственното си съ

Вселенската Вѣсточна църква въ всичко що се отнася до догматитѣ на вѣрата“.

Прочете се 39 членъ и се прие едногласно безъ измѣнение.

Н. В. Црѣвосвѣщенство г. Милетий поиска да се приложи слѣдъ 38 членъ и другъ, който да се отнася до устройството на вжтрѣшното църковно управление. Той по исканието на подпрѣдсѣдателя поднесе писмено послѣдната формула подкрѣпена отъ 5 души.

„За вжтрѣшното църковно управление ще бжде въ дѣйствиѣ особенъ уставъ, изработенъ съгласно съ правилата и практиката на православната църква така и съ законитѣ на княжеството“ прочете се тая формла на събраннето, което въ отговоръ каза, че това се касае до устава който ще се изработи отдѣлно за управлението на църквата въ княжеството.

Г. Мелетий за подкрѣпление на исканието си каза, че нашето Висше духовенство, и нашитѣ общини са се разстроили и се слушатъ постоянни оплаквания, трѣба прочее, заключи г. Мелетий, да се изработи законъ който да възвиси положението на нашето духовенство за да се непораждатъ неприятности.

Г. Славейковъ приема казаното отъ предговорившиятъ, нѣ е на мнѣние че това трѣба да стане вѣнъ отъ конституцията.

Г. Каравеловъ извѣсти, че се е подало на бюрото едно писмено прѣдложение подписано отъ 6 депутати съ слѣдующе съдържание: „Прозелитизмътъ се запрещава“ което подписавшитѣ желаятъ да се прибави слѣдъ 39-й членъ отъ конституцията, но той прибави, че всякой ново прѣдложение което сж прѣдлага, трѣба да се мотивирува отъ г да предлагавшитѣ, нѣ като никой не желае да говори отъ тие които сж за това прѣдложение, той попита Народното Събрание нѣма ли нѣкои които да говорятъ противъ.

Г. Славейковъ поиска думата и отъ трибуната изрѣче слѣдующото:

Не съмъ богословъ, нѣ съмъ християнинъ православенъ, може да носи това честно име и недостойно; при всичко това знамъ себе си, че съмъ християнинъ, ако дойде работата за защита на вѣрата си, тогава съмъ длъженъ да неостжипвамъ отъ началата си и прѣдъ десетъ смърти не само отъ убѣждение, че вѣрата ми е права и непорочна нѣ и отъ политическа точка зрѣние, защото съзнавамъ, че православната вѣра е ковчегътъ на народното списание. Това чувство като трѣба да въодушава синца ни, то азъ се произнасямъ за отхвърлянето на горнето прѣджение, не защото прозелитизмътъ е страшенъ за вѣрата, нѣ просто защото е анахронизмъ, неприлично за вѣра.а ни; за нея е унижение, ако се тури въ конституцията такава запрещение, защото подписавшитѣ прѣдложениято заключаватъ че вѣрата ни е въ опасностъ, та за това трѣба конституцията да я запазва; тя никогашъ не е пропаднала и при неучено духовенство а колми паче сега; като имаме прочее образованно духовенство, заключи г. Славейковъ, нѣма ми за какво да се боимъ.

Събраннето понитано отъ подпрѣдсѣдателя г. Каравелова приема ли, щото да се отхвърли заявлението противъ прозелитизма, отговори утвѣрдигелно.

Слѣдъ туй се прочете и прие отъ Събраннето чл. 40.

Г. Михайловски поиска да се заменятъ въ него членъ думитѣ „отъ неправославно вѣроисповѣдание“ съ тия „отъ всѣко вѣроисповѣдание“ като каза че

църковнитѣ работи и на православнитѣ християни трѣба да е подъ върховния надзоръ на надлѣжния министръ.

Въ отговоръ г. Михайловскому Н. В. Пр. г. Григорий каза, че ако приемемъ да стане това измѣнение тогава ще противорѣчимъ на 38-я членъ гдѣто се говори за православната църква.

Г. Михайловски напротивъ каза, че като се подлагатъ подъ надзора на надлѣжния министръ работитѣ на неправославнитѣ християни, трѣба да се подложатъ нему и на ония на православнитѣ, иначе министерството на духовнитѣ дѣла ще е учредено само на неправославнитѣ християни.

Г. Грековъ като се съласява съ Русчужки г. Григория, прибави да каже на г-нъ Михайловски, че въ тоя членъ се прѣдписва какъ и чрѣзъ кого ще се управляватъ църковнитѣ работи на неправославнитѣ, а за Българската църква се е уже говорило и рѣшило това.

Съгласно съ г. Михайловски и г. Д. Цанковъ каза, че като се турятъ подъ надзора на надлѣжния министръ другитѣ вѣроисповѣдания то трѣба и българското духовенство да е подъ сѣщия контролъ.

Г. Грековъ пакъ върази, че такава прибавка си нема мѣстото тука, защото въ единъ членъ не може да се искаже сичко; като се полага да се изработи уставъ за отношението на църквата въ тоя уставъ ще бжде опредѣлено и нейното отношение къмъ министерството, за това. Излишно е заключи г-нъ Грековъ, да се прибавятъ въ тоя членъ други думи.

Ако да бѣше излишно, попита г-нъ Михайловски, то защо се споменува въ члена и ³а другитѣ вѣроисповѣдания?

Това е станало, отговори г-нъ Грековъ, за да се даде гаранция на правителството да знае какви сѣ сношенията на неправославнитѣ християни живущи въ Княжеството съ тѣхнитѣ духовни власти вънъ отъ Княжеството. А за нашето духовенство не можемъ да се сумневаме че ще избѣгва отъ сѣщия надзоръ.

Г. Поменовъ поддържа г. Михайловски и прибавя да каже, че всичкитѣ работи до духовенството трѣба да минуватъ прѣзъ надлѣжния министръ съ единчката цѣль за да има той надзоръ надъ духовенството; това право, продължи г-нъ Поменовъ, ако се не даде сега на министра той принуденъ отъ обстоятелствата ще го иска слѣдъ 2-3 години и тогава ще му се даде.

За да се даде край на това разисквание г. Цанковъ каза, че жеалнието на г. Михайловски и Помѣнова, да се постави Българското Духовенство подъ надзора на министра на духовнитѣ работи се изпълнява, защото даденото отъ г. Грекова истълкувание ще се замине въ протоколитѣ.

Събранието като прие 41 членъ както си е, Събранието се распусна на 15 минути.

При подновяване на засѣданието прочете се 42 чл., който се и прие както си е, при четението на 43 членъ г. Грековъ прѣдлага да се замѣнятъ всичкитѣ глаголи въ него членъ съ имена сѣществителни, защото иначе не се разбира добрѣ смисълта.

Г. Каравеловъ казва, щото глаголътъ, отхвърли да се замѣни съ отмѣни; отхвърля се законопроектъ а законъ се отмѣнява.

Г. Т. Икономовъ е на мнѣние че членътъ не ще си изгуби смисълта ако се замѣнатъ думитѣ „додѣто той по напредъ не се обсъди и приеме“ съ долнето „додѣто това не се обсъди и приеме“.

Г. Гюзелевъ прѣдлага цѣлиятъ членъ да се промѣни тѣй: безъ удобрене отъ Събранието ни единъ законъ не може да се издаде, допълни и пр.

Г. Михайловски се повърна на глагола отхвърли и прѣдлага да се замѣни съ руския „отмѣни“ който е равносиленъ съ Българския отхвърли.

Г. Начевичъ прѣдлага да се замѣни съ „уничтожи“ глаголътъ който отговаря на француския „abolir“, за подкрѣпление на думитѣ си г. Начевичъ прибави, че само съществующъ законъ се уничтожава, а се отхвърля она законъ, който се просто прѣдлага.

Г. Гюзелевъ призованъ да напише редакцията на тоя членъ, прѣдстави долната:

„Безъ прѣдварително обсъждане и удобрене отъ Народното Събрание ни единъ законъ не може да се издаде, допълни, измѣни и уничтожи. Същето Събрание има право и да тълкува истинния смисълъ на законитѣ“.

Тука г. Цанковъ счете нужно да забелѣжи че по прието вече рѣшение отъ събранието всѣки, който прѣдлага каква да е поправка трѣба да я излага напредъ писмено на бюрото и тогава да се разисква: той настоява да се нази това рѣшение.

Г. Славейковъ изново настоява да се измѣни глагола отхвърли съ „отмѣни“ по тая причина, че той не е далечъ отъ нашата дума „отмѣна“ която се срѣща въ българскитѣ пѣсни, най сѣтнѣ заключи г. Славейковъ ако и да се не срѣща въ языка ни, ние я заемаме отъ Руския, отъ който ще заемаме и други думи политически отъ които языка ни е лишенъ.

Събранието отхвърли формулата на г. Гюзелева и прие членътъ както си е въ проекта ся замѣняване на думата, „отхвърли“ съ думата „отмѣни“ споредъ руския текстъ.

Прочете се 44 членъ, който се прие съ измѣнение думата „одобренъ“ и съ „приетий“, тоже и 45 членъ са прие като се измѣни думата „потвърди“ съ утвърди.

Въ 46 членъ г. Антоновъ поиска да се каже че Князътъ е длъженъ да свика извънрѣдно събрание, ако е невъзможно свикването на редовно.

Това се не прие отъ Събранието.

Г. Савва Илиевъ предлага да се обозначи въ члена, че новитѣ наредби трѣба да се прекратяватъ слѣдъ бѣдствието; на това г. подпрѣдсѣдателъ забелѣжи че това се разбира отъ само себе си.

Г. К. Цанковъ предлага да се приеме членътъ който е въ Руския текстъ.

И. Г. Славейковъ настоява на това като доказа че членътъ 46 е злѣ приведенъ отъ руски и води въ заблуждение; друго се разбира, каза г. Славейковъ отъ думитѣ предостава се на Князи, друго отъ думитѣ: „Министерския Съвѣтъ ако представи“. Попитано най сѣтнѣ събранието, прие членътъ както е въ руския текстъ.

При прочитанието на 47 членъ г. Наумовъ попита: този членъ старитѣ да нѣци ли разбира или други?

Въ отговоръ г. Помѣновъ каза, че когато се породи наведеното отъ 46-я

членъ бѣдствие старитѣ данъци не само нема да се уничтожаватъ нѣ прѣследватъ да се събиратъ, тука въпросътъ е за нови данъци и берии. Тоя членъ са прие безъ измѣнение.

48-я членъ се прие съ предложената отъ г-на Симеона Преславски замѣна на думата „Уставъ“ съ Конституцията.

Членъ 49 се прие както си е.

ГЛАВА XI.

Членътъ 50 се прие тоже както си е въ проекта.

Въ 51 членъ г. Михайловски предложи да се замѣни глаголътъ „отстъпва“ съ отчуждава, тая поправка се не прие остава членътъ както е въ проекта.

Прие се тоже и 52 членъ.

ГЛАВА XII.

При прочитание 53 членъ г. Стоиловъ забѣлѣва че въ него не е пълна смисълта, защото той обозначава само ония българи за подданици на Княжеството, които са се родили въ него, а не казва нищо за онѣзи българи които се родени отъ български подданици внѣ отъ Княжеството за това той предлага да се поправи както слѣдува: Всички родени въ България които не се приели друго подданство както и ония които сж родени другадѣ отъ родители български подданици брѣжтъ се подданици на Княжеството.

Слѣдъ като се прие отъ Събранието горнята писмено предложенна отъ г-на Стоилова поправка за 53 членъ, сжщия ораторъ препоръчи да са вмѣсти въ протоколитѣ и това, че законътъ който ще опредѣли начинътъ за приемане хора въ българско подданство трѣба да показва улеснение на ония българи изъ Тракия и Македония които бихж пожелали да станжтъ български подданици.

За допълнение на казанното отъ г. Стоилова г. Балабановъ предлага да се внесе въ конституцията и другъ членъ подиръ 53 съ слѣдующе съдържание подкрепено отъ шесть души.

„Всички родомъ българи и чужденци, които отъ времето на послѣдната война сж помогнали въ подвигътъ на освобождението ни, било въ служба въ тѣзи война, било по гражданско управление, сж по право граждани на Българското княжество ако искажатъ желание на надлѣжната власть, въ единъ срокъ отъ шесть мѣсеци отъ какъ влѣзе въ дѣйствие конституцията, да приематъ това гражданство.

Г. Стоиловъ прибави че и на чужденцитѣ трѣба да се дава таково право, когато тии пожелажтъ.

Г. Каравеловъ каза, че въ такъвъ случай по добрѣ ще е ако горний чл. се забѣлѣжи въ протоколитѣ, а не въ конституцията, това миѣние се прие отъ Събранието.

Спорѣдъ казаннието на г. Славейкова който се съгласява съ г. Стоилова, срокътъ отъ шесть мѣсеца понеже е кжсъ, когато дойде работата за чужденци, той предлага да се продължи тоя срокъ.

Въ отговоръ г. Начевичъ му казва, че е неумѣстно да се дава по дълго врѣме на такива чужденци защото се незнае правителствата какъвъ срокъ да-

ватъ за уволнение отъ поданство. Той мисли че е добръ ако се забълъжи просто, че чужденцитѣ се приематъ въ българското поданство когато тии го пожелаатъ а грижата да се расправятъ съ правителствата си се предоставя тѣмъ.

На това г. Каравеловъ забълъза че правителствата наказватъ такивато отстъпници отъ поданството си, Руското правителство, наказвало съ заточение въ Сибирь такива хора, поради това той предлага да се пази по голѣмо благоразу-мие въ приемане чужденци въ българско подданство за да се не пораждатъ неправи-лности за послѣднитѣ.

Г. Помяновъ предлага, щото тоя срокъ да е за три години.

Г. Славейковъ напротивъ и Начевичъ искатъ да се скрати на една година.

Г. Мелетий Софийски предлага да се издаде законъ за поданството или за три години. Събранието прие послѣдното, т. е. за три години.

Изново г. Балабановъ попроси думата и като поблагодари на събранието че приело да се забълъжи въ протоколитѣ прѣдставения членъ който се отнасятъ и до самаго него като роденъ вѣнъ отъ княжеството, пожела да узнае кога и какъ ще се положи предложението му въ дѣло.

Спорѣдъ него добръ би било, ако събранието приемеше въ тоя случай да се забълъжи въ протоколитѣ послѣдното предложение касателно горния въпросъ:

Правителството е длъжно подиръ съставтъ на първото министерство отъ ту-рене въ дѣйствиe конституцията, да земе всичкитѣ мѣрки за да направи извѣстно съ най публичниятъ начинъ приетото предложение. Това се прие отъ събранието.

Слѣдъ туй пристъпи се да се чете 54 членъ.

Г. Каравеловъ забълъжи че трѣба да се прибави въ него че такивато чуж-денци трѣба да даватъ клѣтва за вѣрностъ.

Г. Т. Икономовъ възрази че това трѣба да се прибави въ 62 членъ.

Касателно думитѣ „Държавенъ съвѣтъ“ Събранието прие прибавката отъ г. Помѣнова: т. е. съ възможно измѣнение на него.

Членътъ 55 се прие напълно. Прие се тоже и 56 членъ.

Г. Балабановъ каза че слѣдъ тоя членъ той представя и другъ единъ под-писанъ отъ шестъ души, който говори за титлитѣ. Предложения членъ е съ слѣду-ющето съдържание.

„Титли за благородство и на други отличия, сѣщи и ордени не могатъ да сѣществуватъ въ Българското княжество.“

За подкрѣпление на това предложение г. Балабановъ отъ трибуната изрѣче слѣдущето:

Господа, отъ нѣколко мѣста слушамъ да се искаватъ противъ съсловията, отъ които види се ний се доста плашимъ, това значи че ние обичаме равенството, ако това е наистина, то да го покажемъ на дѣло. У насъ българетѣ наистина има титли като „Ваша милость“ господство ви. побратиме и други подобни, тия титли обаче не нащърбяватъ равенството, трѣба да глѣдаме да не ввождаме въ консти-туцията едни чужди за насъ гласове; това съображение ни накара да представимъ горния членъ, който има двѣ алинеи, първата е за титлитѣ, втората за отличие. У насъ, продължи ораторътъ, сега се образува чиновничеството, неразбирамъ защо да се допуща отличие въ дрехитѣ на това чиновничество; за военнитѣ които про-

ливатъ кръвта си за отечеството ще кажа че трѣба да има една форма въ облеклото, нѣ въ гражданската наша администрация видѣхъ една слабостъ; видѣхъ млади момци които по цѣли дни се лутатъ да добиятъ служба за да облѣкнѣтъ каква годѣ форма; желателно е, щото който иска да служи на народа да служи за въ ползата на тоя народъ а не за форма. Съгласенъ съмъ че на нѣкой отъ гражданскитѣ служители трѣба да се допуща нѣкой знакъ въ дрехитѣ за распознавание, нѣ бляскави дрехи не трѣба да се допуцатъ, ако искаме да направимъ отъ Балканския полуостровъ втора Белгия.

Втората алинея се касае до декорациитѣ, за тѣхъ каза говорящия. че нѣма да издирва по заслуги ли се раздаватъ или просто защото се мисли че награждаемитѣ сж заслужили нѣщо. Той поиска да говори изобщо за тѣхъ, защото се е много писало и даже иматъ и своята история. Ограничавамъ се, продължи ораторътъ, да кажа че такиваго знакове не трѣба да се даватъ нито приематъ защото отъ тѣхъ се поражда неравенство въ гражданетѣ. Това го казвамъ изобщо и за мѣстнитѣ декорации и за чуждитѣ защото ако допустнемъ послѣднитѣ, а забранимъ мѣстнитѣ, ще противорѣчимъ сами на себе си.

Предлагамъ прочее, заключи г. Балабановъ, да се забранятъ въ Българското княжество и двата вида декорации за гражданскитѣ чиновници. Колкото нѣкъ за ония, които се биятъ за народа, които сж успѣли да се избавятъ отъ мечътъ на неприятеля, ще кажа че тѣмъ трѣба да се дава единъ знакъ за отличие на храбростта имъ въ защитата на отечеството ни.

Въ отговоръ на въпроса, кому пменно се дава правото да изнаимѣри такъвъ знакъ за отличие г. Балабановъ предложи и тоя членъ: На княза се предоставя право да определи единъ знакъ за дѣйствително отличие въ врѣма на война и само за военни лица.

Подирѣдсѣдатель г. Каравеловъ попита слѣдъ това Събранието приема ли предложенния членъ отъ г. Балабанова, Събранието отговори утвърдително, и рѣши да се тури въ конституцията.

Пакъ попита г. Балабановъ приема ли се предложението му за военитѣ за които каза че съ знакътъ за отличие ще се пасърдчи войнственния духъ у насъ българетѣ и още по вече ще се развие.

Въ отговоръ г. Славейковъ каза, че ако това се внесе въ конституцията тогава ще се породи противорѣчие въ горния членъ, той предлага това предложение да се запише въ протоколитѣ, съ него е съгласенъ и г. Цанковъ съ тая забѣлежка, че военитѣ не трѣба да приематъ декорации отъ вѣнъ.

Г. Грековъ напротивъ настоява, щото това предложение да се внесе въ конституцията защото то се отnosi само до военитѣ, той е на мнѣние че тия послѣднитѣ могатъ да носятъ и чужди декорации само тогава когато сж зели участие въ война на чужди държави.

Събранието рѣши да се внесе горното предложение въ конституцията, а за чуждитѣ декорации да се забѣлежи въ протоколитѣ.

Слѣдъ туй г. Балабановъ представи и друго предложение подписано отъ шестъ депутати съ слѣдующето съдържание:

Никой въ Българското Княжество не може ни да купува ни да продава чо-

вѣчески сѣщества. Всѣкий робъ отъ какъвто полъ, вѣра и народность да бжде, свободенъ става, щ.мъ стѣпи на Българска территория и каза че това трѣба да се запише съ неизгладими букви въ конституцията.

Г. Каравеловъ казва, че първата часть на предложението е излишна, защото имаме сѣдилища които ще разгѣдватъ такивато работи. А втората може да се приема. Напротивъ каза г. Балабановъ, първата часть е важна защото сега трѣба да се опрѣдѣли дозволено ли е отъ законътъ да се продаватъ и купуватъ робе. Сѣдътъ различава абсолютно запрѣщение, заключи г. Балабановъ.

Г. Каравеловъ възрази, че нигдѣ нѣма законъ който да признава валидни контрактитѣ до животь слѣдователно сѣдътъ въ такива случаи има своето си начало.

Г. Славейковъ е съгласенъ съ прѣдложението на г-нъ Балабанова и каза, че такова запрѣщение трѣба сега да се тури въ конституцията, защото има още наши братия отвлѣчени въ робство и между насъ има елементи които може би да поискатъ да се ползватъ отъ прѣжнето положение на работитѣ.

Тоже и г. Стойловъ въ согласие съ Балабанова каза, че и международния законъ забранява такава продажба и покупка, нъ ние сме длѣжни да кажемъ въ конституцията, че такова дѣло е противозаконно, тѣй щото полицията да е длѣжна да освобождава, безъ да се отнася работата даже до сѣдилищата за такива сѣщества гдѣто и да бждѣтъ тѣ.

Г. Андрей Стояновъ пита, какъ можеми да помогнемъ на единъ наследственъ робъ който и нищо незнае за себе си ако нѣма въ конституцията такова запрѣщение?

Г. Каравеловъ предложи да се забѣлежи въ протоколитѣ първата часть отъ предложението, а втората въ конституцията.

На това г. Грековъ възрази че цѣлото предложение трѣба да се тури въ конституцията.

Г. Геровъ като се съгласява съ г-нъ Каравелова, каза, че ще бжде нѣщо грозно ако се помѣсти такова предложение въ конституцията и за подкрѣпление на тия думи той наведе примѣръ отъ сѣсѣднитѣ държави, които не сѣ внесли такова постановление въ своитѣ конституции.

Г. Балабановъ напротивъ доказва г. Герову, че има една конституция именно гърцката съ такова запрѣщение. Гърция, каза г. Балабановъ, е едно свободно царство а не васално като Княжеството ни, при всичко това тя и въ четиритѣ си конституции е счела за нужно да поднови такова запрѣщение, послѣдната ѣ конституция е отъ 1864 година и въ нея се постановява сѣщето. Конституцията трѣба да искаже принципитѣ и законитѣ по които ще се управлява страната, слѣдователно ще бжде честь за нашата конституция ако внесемъ въ нея това запрѣщение, а не грозота както каза предговорившиятъ.

Г. Геровъ въ отговоръ каза, че Гърцката конституция е счела за нужно да постанови такова запрѣщение защото не е имало тогава международенъ законъ противъ покупката и продажбата на робе.

Г. Стойловъ помоли г-на Герова да каже кога сѣ станали тѣзи международни закони.

Разумѣва се, че слѣдъ Гръцката конституция отговори г. Геровъ. Подиръ тѣзи разисквания предложението на г. Балабанова се прие отъ Събранието.

Слѣдъ това се прочетоха и приеха членовѣ 57, 58, 59, 60, 61 и 62. Засѣданието се закри часа по 4 подиръ пладнѣ.

Прѣдсѣдатель: **Видинский Анѳимъ.**

Уполномоченный Императорскаго Россійскаго Коммисара: **С. Лукьяновъ**

Подпрѣдсѣдатель: **Каравеловъ.**

Секретари: **И. Н. Гюзелевъ, П. Генчевъ, Р. Каролевъ.**